

HE 85/2006 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren 24 luvun muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Oikeudenkäymiskaareen ehdotetaan lisättäväksi säännös, jolla oikeusministeriö valtuutetaan antamaan käräjä- ja hovioikeuksille ohjeet niiden ratkaisusta viranomaisille tehtävistä ilmoituksista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2006.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa on käytössä tuomiolauselma- ja perintäjärjestelmä (TLP). Se on sähköinen tiedonsiirtojärjestelmä, jolla välitetään keskeisten tuomittujen seuraamusten tiedot täytäntöönpano-, rekisteri- ja muille viranomaisille tuomioistuinten määräämän jakelun perusteella. Kaikki järjestelmään tallennetut ilmoitukset välittyvät lisäksi Tilastokeskukselle.

Järjestelmän toimivuus edellyttää, että tuomioistuin vastaa tietojen oikeasta tallentamisesta järjestelmään. Oikeusministeriön tehtävänä on järjestelmän käytön ohjeistaminen, päivittäminen ja käytön tukeminen sekä tuomioistuimen pyynnön perusteella tehtävien korjausten tekeminen jo lähetettyihin tietoihin. Oikeiden tuomiotietojen välittyminen oikeille viranomaisille edellyttää, että tuomioistuimet noudattavat yhdenmukaisesti tiedon järjestelmään tallentamista koskevia ohjeita.

Nykymuotoinen TLP -järjestelmä on otettu käyttöön 1990-luvun alussa. Oikeusministeriö on ohjeistanut sen käyttöä tuomioistuimissa määräämällä ohjeet noudatettaviksi jatkuvasti uudelleen lainsäädäntömuutosten

edellyttämällä tavalla. Ohjeet on nyt uudistettu ja ne ovat valmistuneet tuomioistuimille annettaviksi. Oikeusministeriön määräyksen toimivaltaperusteena on ollut yleisten alioikeuksien ja hovioikeuksien ratkaisusta tehtävistä ilmoituksista vuonna 1992 annettu oikeusministeriön päätös (278/1992). Päätöksen johtolauseessa viitataan sen toimivaltaperusteena tieliikennelain 106 §:n ohella useisiin asetuksentasoisiiin säännöksiin, joista jotkut eivät ole enää voimassa tai ovat lainsäädäntömuutosten johdosta muutettavina.

Määräyksen antovaltuutuksen johtaminen oikeusministeriön päätöksessä asetustasoisista säännöksistä ei vastaa voimassa olevan perustuslain 80 §:n mukaista käsitystä toimivallan käytöstä annettaessa riippumattomia tuomioistuimia velvoittavia ohjeita näiden ratkaisusta viranomaisille tehtävistä ilmoituksista. Sen mukaan sekä yksityisiä henkilöitä ja yhteisöjä että viranomaisia sitovien yleisten oikeussääntöjen antaminen kuuluu lähtökohtaisesti eduskunnalle. Lakia alemmanasteisten säädösten antamisen tulee perustua laissa olevaan valtuutukseen, jonka on puolestaan oltava täsmällinen ja tarkkarajainen (HE 1/1998 vp.). Riippumattomia tuomioistuimia voidaan lainkäyttöasioiden

käsittelyssä velvoittaa vain yleisellä oikeussäännöllä, joka on eduskunnan antama.

Tästä syystä oikeudenkäymiskaaren 24 lukuun ehdotetaan lisättäväksi säännös, jolla valtuutettaisiin oikeusministeriö antamaan käräjä- ja hovioikeuksille ohjeet niiden ratkaisusta viranomaisille tehtävistä ilmoituksista. Vaikka TLP -järjestelmää käytetään pääasiassa rikosasioissa, sillä välitetään viranomaiselle tieto tuomioistuimen asianosaiselle vahvistamasta korvausvelvollisuudesta valtiolle eräissä tapauksissa myös riita-asiassa. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 12 luvun 1 § sisältää viittauksen oikeudenkäymiskaaren säännöksiin, minkä vuoksi oikeudenkäymiskaaren säännökset tulevat noudatettaviksi myös rikosasioiden käsittelyssä.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä selvennetään oikeusministeriön toimivalta antaa tuomioistuimia sitovia ohjeita niiden ratkaisujen ilmoittamisesta eri viranomaisille. Sillä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa työryhmässä.

4. Voimaantulo

Valtuutussäännöstä tarvitaan uudistetun vankeuslainsäädännön voimaantulon järjestämisessä. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan sen kanssa samanaikaisesti 1 päivänä lokakuuta 2006.

5. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Vaikka ehdotettu säännös ei sisällä oikeusministeriölle valtuutta säännellä yksilön lailla yleisesti säädettyjä eikä tuomioistuimen ratkaisulla yksittäistapauksessa vahvistettuja oikeuksia tai velvollisuuksia, se kuitenkin koskee tuomioistuimen lainkäytössä syntyviä ratkaisuja. Sillä velvoitetaan tuomioistuimia toimimaan yhdenmukaisesti oikeusministeriön antamien ohjeiden mukaisesti, jotta asianosaisen vaatimuksesta tuomioistuimen ratkaisulla vastaajalle vahvistetut eri seuraamukset voidaan panna lainmukaisesti täytäntöön välittämällä oikea tieto tuomioistuimen ratkaisusta oikealle viranomaiselle. Lainkäyttöasioiden käsittelystä käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

oikeudenkäymiskaaren 24 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oikeudenkäymiskaaren 24 lukuun uusi 22 § seuraavasti:

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

22 §

Ratkaisun ilmoittaminen viranomaisille

Käräjäoikeuden ja hovioikeuden on ilmoi-

tettava viranomaisille ratkaisustaan oikeusministeriön määräämällä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan yleisten alioikeuksien ja hovioikeuksien ratkaisusta tehtävistä ilmoituksista 20 päivänä maaliskuuta 1992 annettu oikeusministeriön päätös (278/1992).

Naantalissa 29 päivänä kesäkuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*